

Platforma za Analizu i Istraživanje

Glas OGD severnog Kosova:
Izveštaj iz senke na izveštaj o napretku,
koji finansira SlovakAid

Autor:

Miloš Timotijević, Potpredsednik PAI

Istraživači:

Milica Andrić Igor Dašić

Milica Đorđević Darko Stanković

Lazar Rakić Dušan Milunović

Veroljub Petronić Lazar Milić

Sadržaj

O Platformi za analizu i istraživanje.....	3
Uvod.....	4
Briselski sporazum i politička situacija na Kosovu.....	4
1. Integracija pravosuđa.....	5
2. Mosta na Ibru u Mitrovici – barikade i revitalizacija.....	7
2.a) Opis i geneza problema.....	7
2.b) Upad specijalnih jedinica Kosovske policije u četiri severne opštine sa većinski srpskim stanovništvom.....	7
2.c) Odgovor srpske zajednice na akcije ROSU.....	8
2.d) Park mira i barikade.....	8
3. Problem sa udžbenicima.....	12
4. Dogovor o katastru.....	14
4.a) Dešavanja 2011-2016. godine.....	15
5. Sporazum o registarskim tablicama.....	17
5.a) KS i RKS tablice.....	18
5.b) Stikeri.....	19
6. Dogovor o telekomunikacijama.....	20
6.a) Dogovori iz 2013. i 2015. godine.....	20
6.b) Dogovor o telekomunikacijama iz 2016. godine.....	21

O Platformi za analizu i istraživanje

Platforma za analizu i istraživanje (PAI) je koalicija predstavnika 11 nevladinih organizacija i 6 samo stalnih istraživača koji rade na severu Kosova. Ona je oformljena u aprilu 2015. godine i predstavlja začetak prvog srpskog think-tank-a na Kosovu. Ova neformalna grupa je oformljena u sklopu projekta *Policy for Change – Strengthening capacity of CSO's in Northern Kosovo to become more effective contributors in decision making process* koji je finansiran od strane Kancelarije Evropske Unije na Kosovu a implementiran od strane NVO Aktiv iz Mitrovice i Centra za mir i toleranciju iz Gračanice.

U periodu 2015-2016. godine članovi PAI prošli su kroz niz treninga vezanih za metodologiju istraživanja, pisanja predloga praktičnih politika i zagovaranja. Rezultat ovih treninga je objavljeno istraživanje javnog mnjenja pod nazivom "Stavovi građana sa severa Kosova: politički, ekonomski i bezbednosni aspekti", predlozi praktične politike u oblastima EU integracije, prava manjina i bezbednosti i izveštaji o radu lokalnih Skupština na severu Kosova (Severna Mitrovica, Zvečan, Zubin Potok i Leposavić) uz izveštaje sa Odbora za EU integracije, Odbora za prava i interese zajednica i povratak i Odbora za unutrašnje poslove, bezbednost i nadgledanje kosovskih snaga bezbednosti.

Osim individualaca, u Platformi za analizu i istraživanje nalaze se predstavnici sledećih organizacija civilnog društva:

- Localna inicijativa Link
- Center for trainings and development (CTD)
- The update society
- Forum for a better society
- Aktiv
- Humani centar Mitrovica
- Wake up club
- Innovate
- Putokaz
- Centar za razvoj ljudskih potencijala
- Evropska organizacija mladih Kosova.

Uvod

Ovaj izveštaj opisuje političko-ekonomsku i bezbednosnu situaciju na Kosovu viđeno iz ugla srpske zajednice na severu Kosova. Izveštaj je napisan na osnovu 15 istraživanja na različite teme, 5 okruglih stolova sa građanima sa severa Kosova i 10 intervju sa osobama upućenim u stanje na Kosovu u pogledu političke, bezbednosne, ekonomske situacije, kao i poštovanju ljudskih i manjinski prava i obuhvata period od avgusta 2016. do maja 2017 godine. Bitno je naglasiti da istraživači PAI u svom radu nisu zaobišli ni druge manjine koje žive na teritoriji Kosova, te su njihovi predstavnici bili inervjuisani a takođe su i učestvovali u razgovorima na okruglim stolovima. To se, pre svega, odnosi na pripadnike bošnjačke, goranske i romske zajednice, koje su na severu Kosova najbrojnije.

Glavni oslonac izveštaja je ono što na Kosovu najviše dotiče Srbe u poslednjih nekoliko godina, a to je Briselski sporazum. U Briselu se pregovaralo i ranije, a u 2016. i 2017. godini doneseno je nekoliko sporazuma, koji su manje ili više, uticali na život Srba na Kosovu. Nekoliko podataka o svemu tome dajemo u sledećem pasusu.

Briselski sporazum i politička situacija na Kosovu

Prvi sporazum o principima normalizacije odnosa između Beograda i Prištine potpisan je 19. aprila 2013. godine i naziva se Briselskim sporazumom. Njime je predviđeno formiranje Zajednice srpskih opština¹, koja bi trebalo da sačinjava 10 opština na Kosovu sa srpskom većinom. Albanci ZSO zovu Asocijacijom opština sa srpskom većinom. ZSO je bila polazna osnova za Srbe prilikom potpisivanja Briselskog sporazuma, a ostali problemi, kao što su integracija sudstva i policije, rešavanja pitanja telekomunikacija, slobode kretanja i katastra trebala su se rešavati u novim, tehničkim rundama dijaloga, i o tome ćemo govoriti u daljem tekstu.

¹ U daljem tekstu ZSO

1. Integracija pravosuđa

Beograd i Priština potpisali su sporazum o integraciji pravosuđa 9. februara 2015. godine. Njime su dogovoreni detalji oko integracije sudija, javnih tužioca i pomoćnog osoblja. Prema prvobitnom dogovoru, 23. marta 2015. godine, kosovska strana se obavezala da će raspisati konkurs za 48 sudija i 15 tužilaca iz redova manjinskih zajednica.² U prvom krugu, 36 sudija i 9 tužioca su izabrani. Uz pomoć internog dogovora obeju strana, kako u prvom krugu konkursa nisu sva mesta bila popunjena, Sudski Savet Kosova je 29. marta 2016. godine raspisao konkurs za 12 pozicija sudija iz manjinskih zajednica, 115 pozicija za administrativno osoblje, dok je Savet tužilstva Kosova raspisao konkurs za prijem 6 tužioca iz manjinskih zajednica i 34 pozicije za administrativno osoblje sudstva. Konkurs je trajao do 29. aprila 2016. godine.³

Prilikom izbora kandidata za integraciju, svi kandidati koji su završili Pravni fakultet pre 1999. godine su imali direktan prolaz i njihove diplome su prihvacene bez verifikacije, dok kandidati koji su završili nakon 1999. godine morali su da polažu Pravosudni ispit na Kosovu kako bi bili kvalifikovani da apliciraju za pozicije u kosovskom sistemu. To je mlađe pravnike stavilo u mnogo težu poziciju za apliciranje od starijih kolega.⁴ Ipak, do decembra 2016. godine ukupno šest kandidata je uspešno položilo pravosudni ispit.⁵ Iako brojka nije velika, ona ukazuje da su se po tom pitanju neke stvari konačno pokrenule.

Na sajtu Kancelarije za Kosovo i Metohiju⁶ može se pronaći izveštaj EU posrednika o pravosuđu koji je objavljen 30.11.2016. godine. Izdvajamo najbitnije stavke.

- U njemu se navodi da su obe strane odobrile spisak sudija i tužioca koji su prošli proces izbora za integraciju i koji je odobren 17.10.2016. godine.
- Srbija će pisanim putem obavestiti EEAS najkasnije do 9. decembra 2016. godine, o prekidu radnog odnosa sudija, tužilaca i administrativnog osoblja koji su kandidati za integraciju, u srpskim vlastima, i o prestanku isplate plata, u skladu sa relevantnim uredbama. Ovo će biti konačno i stupiti na snagu 10. januara 2017. godine. Imena sudija, tužilaca i administrativnog osoblja će biti priložena uz

²http://kossev.info/strana/arhiva/sudski_savet_kosova_raspisao_konkurs_za_48_sudija_quotnevecinskih_zajednica_quot/4295

³<http://kossev.info/strana/arhiva/konkurs/8334>

⁴ Iz izveštaja o pravosuđu koji je napisao Igor Dašić.

⁵<http://www.politika.rs/sr/clanak/369098/Pravosude-od-10-januara-jedinstveno-na-Kosovu>

⁶<http://www.kim.gov.rs/index.php>

prepisku.

- Strane su se složile da sudije, tužioci i administrativno osoblje budu imenovani na dan 10. januara 2017. godine, i time integrisani u pravosuđe Kosova.
- Srbin sa Kosova će biti imenovan za predsednika Osnovnog suda u Mitrovici na dan 13. januara 2016. godine. Rukovodilac Odeljenja Apelacionog suda će biti imenovan istog dana nakon što u Prištini bude održan sastanak kolegijuma Apelacionog suda.
- Strane su se složile da će prostorije Osnovnog suda u Mitrovici, kao i Kancelarija tužilašta, biti stavljene na raspolaganje integrisanom osoblju istovremeno, zajedno sa kolegama iz pravosuđa u regionu Mitrovice na dan 16. januara 2017. godine, nakon što prostorije budu stavljene u potpuno operativno stanje.

Kao što je navedeno u prethodnom delu teksta, puna integracija je trebala da bude obavljena do 10. januara 2017. godine⁷. Sa albanske strane su stizale prognoze da će integrisano pravosuđe na severu Kosova početi sa radom do početka 2017. godine.⁸ Ni ovaj dogovor nije postignut na vreme, a Brisel i Priština su tražili odlaganje primene Sporazuma o pravosuđu za 17. januar.⁹ Ponovo, ni taj rok nije ispoštovan.

Inače, na osnovu Sporazuma o pravosuđu Osnovni sud u Mitrovici će raditi u dve zgrade, u već postojećoj na severu i u zgradi bivše Jugobanke u južnom delu grada, a odeljenja ovog suda će postojati i u Leposaviću i Zubinom Potoku. U sudu u Severnoj Mitrovici radiće 12 srpskih i 9 albanskih sudija, dok će na južnoj strani odnos biti 60-40% u korist albanskih sudija. Pored toga, 11 srpskih sudija bi trebalo da bude raspoređeno u odeljenjima ovog suda u Gračanici, Ranilugu i Štrpcu. Na čelu tužilaštva u Mitrovici biće Albanac, a u njemu će raditi devet tužilaca srpske nacionalnosti. Na čelu Apelacionog suda biće Srbin, a u njemu će biti zaposleno pet srpskih i dvoje albanskih sudija. Odeljenje Apelacionog suda na severu razmatraće žalbe Srba sa severa, ali i ostalih srpskih sredina na Kosovu.¹⁰

Ipak, nijedan od ovih datuma i dogovora nije sproveden do dana pisanja ovog izveštaja. Takođe, mora se istaći da su i sami građani nezadovoljni sporazumom o pravosuđu, jer samo 8% ispitanih smatra da će on poboljšati njihov svakodnevni život a

⁷ <http://beta.rs/vesti/politika-kosovo/47963-pravosudje-na-severu-kosova--beograd-na-potezu>

⁸ http://kossev.info/strana/arhiva/sulja_do_nove_godine_integrisano_pravosudje_na_severu_kosova/10459

⁹ <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/politika/aktuelno.289.html:643680-Integrisano-sudstvo-tek-posle-17-januara>

¹⁰ Isto.

svaki deseti građanin smatra da je ovaj dogovor primenljiv u praksi.¹¹ Ovo istraživanje je sproveda NVO ACDC na uzorku od 400 ispitanika koji žive na severu Kosova, a rađeno je u decembru 2015. godine. Ista organizacija je u maju 2017. godine organizovala konferenciju na kojoj je zaključeno da sprovođenje sporazuma na neki način ne bi odgovaralo ni Beogradu ni Prištini, pre svega jer bi Beograd morao da napravi ustavne promene ako želi da se dogovor sprovede, a to bi moglo i da donese implikacije na poglavlje 35 pregovora sa EU, koje se uglavnom odnosi na pregovore Beograda i Prištine.¹² Pošto sam Sporazum nije sproveden, i ne zna se kad će to biti slučaj, kod građana postoji sumnja da će dogovor biti implementiran, a ukoliko bude, 90% ljudi nije zadovoljno opcijom da bi za neke predmete i sporove morali da idu u Južnu Mitrovicu, dok se samo 2% njih slaže sa integracijom.¹³

2. Most na Ibru u Mitrovici – barikade i revitalizacija

2.a) Opis i geneza problema

Na početku brisleskog procesa 2011, Borislav Stefanović, tadašnji politički direktor Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije i Edita Tahiri, tadašnja zamenica kosovskog premijera pregovarali su, između ostalog, i o paketu sporazuma vezanih za slobodu kretanja ljudi i robe u kojima su bili: sporazum o slobodi kretanja¹⁴, sporazum o integrisanim prelazima¹⁵ i sporazum o carinskim pečatima¹⁶.

2.b) Upad Specijalnih jedinica Kosovske policije u četiri severne opštine sa većinski srpskim stanovništvom

Nezadovoljni tempom i pravcem pregovora o integrisanim prelazima i carinskim pečatima, kosovska vlada je pod izgovorom uvođenja recipročnih mera trgovinskog embarga (koji je prethodno izrekla Srbija), na dva prelaza na severu Kosova, Jarinje i Brnjak poslala Specijalne jedinice Kosovske policije (ROSU). Deklarativno, akcija je bila

¹¹ <http://acdc-kosovo.org/documents/Gra%C4%91ani%20i%20gra%C4%91anke%20Severnog%20Kosova%20o%20%20Sporazum%20o%20pravosu%C4%91u.pdf>

¹² <http://www.radiokontaktplus.org/vesti/nesprovođenje-sporazuma-o-pravosuđu-odgovara-i-beogradu-i-pristini-2/10266>

¹³ <http://www.radiokontaktplus.org/vesti/preko-90-odsto-ispitanika-ne-oseca-pravnu-sigurnost-na-severu-kosova/10315>

¹⁴ <http://www.kim.gov.rs/p11.php>

¹⁵ <http://www.kim.gov.rs/p13.php>

¹⁶ <http://www.kim.gov.rs/p09.php>

usmerena protiv ilegalne trgovine, osmišljena da obezbedi vladavinu prava na ovom delu teritorije i nije bila usmerena protiv građana sa severa. Međutim, jedinice ROSU sukobile su se upravo sa građanima i u manjem oružanom sukobu, 25. jula 2011. godine u Zubinom Potoku stradao je pripadnik ove Specijalne jedinice, Enver Zumberi, nakon čega su se ove jedinice povukle iz četiri severne opštine.

2.c) Odgovor srpske zajednice na akciju ROSU

Većinski srpsko stanovništvo u opštinama Severna Mitrovica, Zvečan, Leposavić i Zubin Potok su od samog početka pregovora bili podozrivi prema briselskom dijalogu međutim, njihov prvi pravi kontakt sa posledicama pregovora i kosovskim institucijama u koje je trebalo da se integrišu, bila je upravo akcija ROSU. Kao odgovor na akciju prištinske vlade, širom severnog Kosova postavljene su barikade. One su bile usmerene ne samo protiv upada ROSU, već i protiv policije EULEX-a i snaga KFOR-a. Na samim barikadama je nekoliko puta dolazilo do okršaja između građana iz četiri severne opštine i pripadnika KFOR-a.

Barikade na severu održale su se sve do februara 2012.godine¹⁷ kada su jedinice srpske Žandarmerije i snage KFOR-a uklonile većinu prepreka na putu. Do tog trenutka predstavnici policije EULEX-a i kosovski carinici na prelaze su stizali helikopterima. Od svih barikada koje su postavljene 2011. do 2016. ostale su samo dve, obe locirane u Severnoj Mitrovici: barikada na glavnom mostu preko reke Ibar¹⁸ i barikada na ulazu u Bošnjačku mahalu.

2.d) Park mira i barikade

Barikada na glavnom mostu na reci Ibar koji razgraničava Južnu i Severnu Mitrovicu bila je predmet pregovora i u Briselu 2015. kada je dogovorena revitalizacija glavnog mosta na Ibru koji odvaja Severnu i Južnu Mitrovicu i administrativno razgraničenje ove dve opštine. Prema originalnom sporazumu, „revitalizacija“, odnosno uklanjanje barikade sa glavnog mosta (koja je 18.06.2014. kratko uklonjena i zamenjena takozvanim „Parkom mira“ koji je i dalje služio kao prepreka saobraćaju) trebalo je da otpočne oktobra 2015., a završetak rada i otvaranje mosta se očekivalo u junu 2016.

Kako je to bila ustaljena praksa sa svim dogovorima postignutim u Briselu, i rok predviđen sporazumom iz avgusta 2015. se ispostavio nerealnim, pa do uklanjanja Parka mira nije došlo sve do 14. avgusta 2016¹⁹. Isto tako, kasnilo se i sa preuređivanjem dela

¹⁷ <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/drustvo/aktuelno.290.html:367587-Sever-Kosova-Uklonjenesve-barikade>

¹⁸ Ova barikada sprečavala je protok saobraćaja, ali ne i pešaka. Glavni most na Ibru jedan je od ukupno tri koja premošćavaju Ibar. Preostala dva mosta funkcionalna su i za drumski i za pešački saobraćaj.

¹⁹ ⁸ <http://www.politika.rs/sr/clanak/361375/Uklonjen-Park-mira-pocela-obnova-mosta-u-KosovskojMitrovici>

glavne ulice Kralja Petra I u Severnoj Mitrovici u pešačku zonu, pa su radovi, umesto da traju paralelno sa revitalizacijom mosta, otpočeli tek novembra 2016.²⁰ NVO AKTIV je u maju 2016. istraživala stavove javnog mnjenja na temu Parka mira. Prema istraživanju „Analiza trendova“ građani sa severa bili su jako neraspoloženi prema uklanjanju Parka mira, jer je 73% njih smatralo da bi otvaranje mosta za saobraćaj delovalo negativno na bezbednosnu situaciju.

Nakon uklanjanja barikade na glavnom mostu, konačno je uklonjena i poslednja barikada na ulazu u Bošnjačku mahalu (veća količina zemlje nasuta na put). Pošto je barikada samo smetala vozačima, ali ih nije ni zaustavljala, to se njenom uklanjanju stanovništvo nije mnogo protivilo, te je ona konačno sklonjena 29.10.2016. godine.²¹

Uklanjanje poslednje barikada u Severnoj Mitrovici naišlo je na pozitivnu reakciju albanske zajednice iz iz Bošnjačke mahale koji su narednog dana uklonili „trg“ Adema Jašarija, betonsku cev sa albanskom zastavom i natpisom „Sheshi Adem Jashari“ koja je 11. jula 2014. bila postavljena na raskrsnici koja vodi ka Istočnom mostu²². Uklanjanje Trga Adema Jašarija nije prošlo bez incidenata, pa je jedan od grupe Albanaca koji su se protivili uklanjanju ovog trga, upucao mladića koji je radio na uklanjanju tog objekta.

Nakon uklanjanja barikada i nastavka revitalizacije mosta na Ibru u Kosovskoj Mitrovici, opština Severna Mitrovica je pristupila početku izgradnje pešačke zone koja bi se prostirala od mosta do trga Kneza Lazara u centru Severne Mitrovice. Po Briselskom sporazumu, sve ovo je bilo dogovoreno, i predviđena je izgradnja zida visine 80 centimetara. Zid je potreban, pre svega srpskoj strani, koja se pribojava da će u ovom delu grada moći da dođe do sukoba. Ova tvrdnja Srba nije bez osnova, pošto je most na Ibru bio poprište gotovo 1000 međuetničkih incidenata od 1999. godine.²³ Takođe, Srbi strahuju i od ekstremizma, protiv koga se kosovska policija bori svim silama. Podatak da je od 1. Oktobra do 31. Decembra 2016. Godine oduzeto 845 komada oružja raznog kalibra govori u prilog tome.²⁴

Problem je nastao odmah po izgradnji zida, još početkom decembra 2016.godine. Napravljen zid je viši od onoga šta je sporazumu predviđeno, te je njegova visina iznosila oko 2 metra, nasuprot 80 cm, koliko je bilo dogovoreno u Briselu. Srpska strana je zid objašnjavala time da će on služiti za nivelaciju pešačke zone a da će na njenom kraju stajati otvoreni amfiteatar, kako je naveo gradonačelnik Severne Mitrovice Goran Rakić.²⁵ U to

²⁰ http://kossev.info/strana/arhiva/radovi_ulica/10326

²¹ http://kossev.info/strana/arhiva/barikada_tehnicka_skola/10173

²² http://kossev.info/strana/arhiva/trg_adem_jasari_/10177

²³ <http://ngoaktiv.org/uploads/files/Uklanjanje%20parka%20mira.pdf>

²⁴ Izveštaj Veroljuba Petronića, podaci iz Kosovske policije iz druge polovine 2016. godine.

²⁵ <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/politika/2555470/rakic-zid-u-kosovskoj-mitrovici-bice-redizajniran.html>

време, kosovsko ministarstvo sredine i prostornog planiranja zabranilo je radove na zidu, a most su u narednim danima posetili i gradonačelnik Južne Mitrovice Agim Bahtiri i mnogi drugi političari.²⁶

Pošto su se Srbi oglašili na sve zabrane oko radova na zidu, u kosovskom parlamentu je predložena i usvojena rezolucija o zidu u Mitrovici, kojim se zahteva njegovo rušenje. "Zid tretiramo kao politički potez i treba ga ukloniti", navodi se u usvojenoj Rezoluciji.²⁷

Svi radovi na pešačkoj zoni i mostu trebali su biti završeni do novog roka, 20. januara, kada je planirano da se most otvori, međutim, to ponovo nije ostvareno. Predsednik kosovskog parlamenta Kadri Veselji je najavio da će zid „pasti“ u februaru, i rekao da on predstavlja i promoviše podelu²⁸.

Situacija oko zida, kao i ranije oko voza koji je trebao saobraćati na liniji Beograd – Kosovska Mitrovica, počela je da se zaoštava. Što se tiče voza, on je bio oslikan u bojama srpske zastave i na njemu je na 21 jeziku pisalo "Kosovo je Srbija".²⁹ Ovo se albanskoj zajednici nije svidelo i delovalo je kao provokacija, pa je ulazak vozu zabranjen a, po tvrdnji premijera Srbije Aleksandra Vučića, pruga je na jednom delu i minirana.³⁰ Predsednik Kosova Tači je poslao i specijalce ROSU na prelaz Jarinje (što je suprotno odredbama Briselskog sporazuma), i situacija je bila blizu eskalacije, pogotovo zbog zapaljivih izjava političara i sa jedne i sa druge strane. Konačno je voz zaustavljen i Raški, na inicijativu Vučića, ali je situacija ostala napeta i prelila se na druge stvari, kao što je to bilo i dalje aktuelno pitanje zida u Mitrovici. Politička situacija na Kosovu je bila u potpunom kolapsu, kako je i ranije rečeno na intervjuima i okruglim stolovima koje su sprovedi članovi Platforme za analizu i istraživanje.^{31 32}

O zidu je trebalo da se priča i u Briselu i to na najvišem političkom nivou, pošto su delegacije predstavljali predsednici i premijeri Srbije i Kosova. Ipak, kosovski Albanci su izbegavali tu temu. Prethodno je kosovski premijer Tači izjavio da će zid srušiti oni koji su ga podigli.³³

²⁶ <http://www.rts.rs/page/stories/ci/story/1/politika/2555249/zabranjeni-radovi-na-zidu-u-kosovskoj-mitrovici.html>

²⁷ <http://www.tanjug.rs/full-view.aspx?izb=294492>

²⁸ <http://www.blic.rs/vesti/politika/veselji-zid-u-kosovskoj-mitrovici-ce-pasti-pre-ili-kasnije/gl9857f>

²⁹ <http://www.blic.rs/vesti/politika/zaustavljen-ruski-voz-za-kosovsku-mitrovicu-iz-raske-vracen-u-beograd/5v6ynq7>

³⁰ <http://www.rts.rs/page/stories/ci/story/134/hronika/2593837/specijalci-proveravaju-prugu-na-severu-kosova.html>

³¹ Izveštaj intervjua o političkoj situaciji na Kosovu sa Nusretom Hodžom. Intervjuer: Igor Dašić

³² Izveštaj okruglog stola o političkoj situaciji na Kosovu održanog u Gnjilanu. Moderator: Darko Stanković

³³ http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2017&mm=02&dd=03&nav_category=640&nav_id=1226859

Ono što nije postignuto u Briselu jeste u Prištini, 4. februara. Potpisnici dokumenta bili su zamenik kosovskog premijera Branimir Stojanović, premijer Isa Mustafa, specijalni predstavnici EU na Kosovu Natalija Apostolova, ambasador SAD u Prištini Greg Delavi, ministar za prostorno planiranje Bljerat Šalja i gradonačelnik severne Kosovske Mitrovice Goran Rakić.³⁴ Po sporazumu je dogovoreno da se stari zid sruši a da se sagradi novi zid koji će biti pomeren dva metra unazad, dok će iz ulice koja vodi iz Bošnjačke mahale ka ulici Kralja Petra I u dužini od devet metara biti postavljeni hidraulični metalni stubići, a daljinski za njihovo spuštanje će biti uručeni hitnim službama – policiji, vatrogasnoj i ambulantnoj službi.³⁵

Sa rušenjem zida se, po najavi, započelo odmah sledećeg dana, 5. februara.³⁶ Čitav posao je završen za oko sat vremena, bez ikakvih incidenata. Dogovorom je naglašeno i da će odmah početi da se gradi novi zid. Gradnja je počela 7. februara, a širina zida je dogovorena na 120 cm, visine u jednom delu 70 centimetra, a u drugom kaskadnom delu 40 centimetra, i dužine preko 50 metara.³⁷

Ipak, iako je rok za sve ove radove bio 20. januar 2017. godine, oni su davno probijeni i, iako je pešačka zona gotovo završena, zid nije napravljen, kao ni kružni tok sa severne strane mosta. Na samom mostu se radi i dalje, ali se njegovo otvaranje za saobraćaj ni dalje ne naslućuje.

Otvaranje mosta je i potencijalni bezbednosni rizik. U prilog tome ide i činjenica da se blizini mosta desilo nekoliko multietničkih incidenata u aprilu 2017. godine³⁸, a postoji opasnost da se oni i nastave, smatra stručnjak za bezbednost i direktor NVO Humani Centar, Veroljub Petronić. Po gospodinu Petroniću, saobraćaj na mostu bi morale da kontrolišu snage KFOR-a, te bi na taj način oni svojim prisustvom smanjili mogućnost za incidente.³⁹ Takođe, prilikom intervjua sa komandirima stanice policije Severna Mitrovica g-dinom Željkom Bojićem, on je istakao da je sklopu zadataka Policije Kosova i stalno praćenje i nadgledanje situacije oko mosta.⁴⁰ Direktor NVO Sinergija Stefan Veljković je izjavio da je i loša bezbednosna situacija jedan od pet najvećih strahova mladih na severu

³⁴

http://www.danas.rs/politika.56.html?news_id=338036&title=Sutra+ru%C5%A1enje+zida+u+Kosovskoj+Mitrovici

³⁵ <http://rs.n1info.com/a225940/Vesti/Vesti/Djuric-Srbija-bila-predmet-cinicnog-plana.html>

³⁶ <http://www.kurir.rs/vesti/politika/situacija-u-kosovskoj-mitrovici-mirna-danas-rusenje-zida-blizu-mosta-na-ibru-clanak-2668979>

³⁷ <http://www.blic.rs/vesti/politika/poceli-radovi-umesto-zida-nice-nova-konstrukcija-u-kosovskoj-mitrovici/t89kxly>

³⁸ <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/drustvo/aktuelno.290.html:661045-UCESTALI-NASRTAJI-NA-GRADJANE-MITROVICE-Pet-napada-na-Srbe-za-15-dana>

³⁹ Izveštaj intervjua o bezbednosnoj situaciji na Kosovu sa Veroljubom Petronićem. Intervjuer: Miloš Timotijević

⁴⁰ Izveštaj intervjua o bezbednosnoj situaciji u Mitrovici sa Željkom Bojićem. Intervjuer: Veroljub Petronić

Kosova, a prema njihovim podacima 80% mladih zbog svega toga želi da napusti Kosovo, što je alarmantan podatak.⁴¹

3.Problemi sa udžbenicima

Institucije kosovske vlade sistematski blokiraju redovne pošiljke koje sadrže nastavne materijale za srpske škole na Kosovu. Posledice ove politike su kulminirale na početku školske godine 2016/2017, budući da bi novi udžbenici i drugi nastavni materijali trebalo postati dostupni i nastavnicima i učenicima.

Od početka 2016., kosovska carina je zadržala brojne pošiljke nastavnog materijala i udžbenika namenjenih srpskim školama. Ova politika je počela kao mera reciprociteta nakon što je Beograd zaustavio pošiljku udžbenika na albanskom jeziku iz Prištine namenjene učenicima u Preševu, Medveđi i Bujanovcu. Kao rezultat ove mere, srpske škole na Kosovu su se suočavaju se sa poteškoćama u sprovođenju prijemnih ispita, nastavnici ne dobijaju sredstva za rad, a knjižare i roditelji su primorani da udžbenike švercuju.

Obrazovanje je stub napretka i razvoja svake zajednice. Kako obrazovni sistem srpske zajednice na Kosovu nije bio tema u sklopu briselskog dijaloga i sa obzirom na to da kosovske institucije ne nude nastavu na srpskom jeziku, ovakvi restriktivni potezi kosovske vlade direktno ugrožavaju slobodan pristup obrazovanju učenicima škola iz nealbanskih zajednica koje pohađaju škole koje prate srpski nastavni plan i program. Nažalost, ova diskriminatorna praksa nije ograničena samo na udžbenike i nastavna sredstva, pa kosovska carina neretko zadržava i private pošiljke građana koje sadrže knjige iz oblasti beletristike i nauke.

Hronološki prikaz razvoja problema:

- 10. septembra 2015., zvanični Beograd i Priština su dogovorili da će obe vlade snabdevati pripadnike svojih zajednica na Kosovu i južnoj Srbiji udžbenicima za primarne i sekundarne obrazovne ustanove⁴².
- 25. septembra 2015.⁴³, kao reakciju na zabranu prelaska udžbenika namenjenih đacima albanske nacionalnosti u Bujanovcu, Preševu i Medveđi od strane srpskih vlasti, kosovski Ministar obrazovanja, Kuštrim Škodra, najavio je meru reciprociteta.

⁴¹ Izveštaj intervjua o mladima sa Stefanom Veljkovićem. Intervjuer: Miloš Timotijević

⁴² <http://www.balkaninsight.com/en/article/kosovo-serbia-exchange-school-books-09-10-2015>

⁴³ <http://www.balkaninsight.com/en/article/kosovo-serbia-schoolbooks-deal-breaks-down-09-25-2015-1>

Ministarstvo je tog dana uputilo zahtev Carini Kosova kojim se Carini nalaže da ne dopusti "da nijedan školski udžbenik iz Srbije ne uđe na Kosovo bez prethodnog odobrenja kosovskog ministarstva".⁴⁴

- Juna 2016., sajam knjiga u Gračanici⁴⁵ nije održan uprkos zvaničnim izjavama zamenika ministra obrazovanja da zvanične zabrane za uvoz knjiga nema.
- 1. septembra 2016., savetnik Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Srbije Dušan Maksimović saopštava da postoji problem sa dostavom školskih udžbenika zbog zabrane izdate od strne kosovskih vlasti⁴⁶.
- 8. septembra 2016., NVO AKTIV iz Severne Mitrovice je objavila saopštenje⁴⁷ povodom zadržavanja udžbenika korišćenih u srpskom obrazovnom sistemu, a namenjenih socijalno ugroženim kategorijama⁴⁸.
- 2. decembra 2016, predsednik Nacionalnog saveta Albanaca (NSA) Jonuz Musliju je izjavio da će učenici koji nastavu pohađaju na albanskom jeziku u Bujanovcu, Preševu i Medveđi dobiti do naredne školske godine udžbenike na maternjem jeziku. Musliju je izjavio da je dogovoreno da se za albanske đake na jugu Srbije obezbede udžbenici iz Albanije u poslednjem susretu premijera Srbije i Albanije, Aleksandra Vučića i Edija Rame, i da će udžbenici biti obezbeđeni uz saglasnost ministarstva prosvete Srbije i Albanije.

Ipak, i pored neke vrste dogovora, knjige su na administrativnim prelazima i dalje oduzimane. Zbog toga je NVO Aktiv u martu 2017. godine organizovao konferenciju gde su učestvovali predstavnici srpske i albanske zajednice. Zamenik kosovskog ministra obrazovanja Usmen Baldži rekao je da je direkcija Ministarstva bila da se oduzimaju samo udžbenici a ne i naučne knjige i beletristika, jer one nisu deo reciprociteta. Zašto je to tako, treba potražiti objašnjenje od Carine Kosova. Zaključak konferencije je bio da pošto je već pronađen način rešavanja problema za albanske udžbenike u Srbiji, mera reciprociteta ne treba više da važi, kako su rekli srpski predstavnici, i da udžbenici ne smeju biti predmet politizacije.⁴⁹

Dalji problemi sa dopremanjem udžbenika na srpskom jeziku na Kosovo nisu se javljali, ali pošto je u toku godine njihova trgovina svedena na minimum i na individualne slučajeve, ipak postoji opasnost da će od septembra ovaj problem ponovo biti aktuelizovan.

⁴⁴ <http://www.slobodnaevropa.org/a/nesprovođenje-reciprociteta-kod-skolskih-udžbenika/27604850.html>

⁴⁵ http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2016&mm=06&dd=21&nav_category=640&nav_id=1146294

⁴⁶ <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/drustvo/aktuelno.290.html:623025-Srpski-udžbenici-ne-stizu-naKosmet>

⁴⁷ http://ngoaktiv.org/news/public_statement_regarding_the_issues_of_retention_of_textbooks_on_behalf_of_kosovo_customs/1086

⁴⁸ <http://www.rtklive.com/rtk2/?id=2&r=7169>

⁴⁹ http://www.rtvpuks.com/vesti/knjige_za_djake_politicki_problem/14087

4. Dogovor o katastru

Katastar nepokretnosti je osnovni i javni registar o nepokretnostima i stvarnim pravima na njima koji između ostalog doprinosi izgradnji pouzdanog sistema upisa prava na nepokretnostima i razvoju tržišta nepokretnosti, sa punom pravnom sigurnošću za sve učesnike u pravnom prometu.

Međutim kada je reč o kosovskom katastru, ne može se reći da on poseduje sve gorenavedene odlike na šta su u velikoj meri uticala dešavanja na ovim prostorima. Naime, nakon 1999. godine srpske vlasti su premestile svu katastarsku dokumentaciju sa ovih prostora u centralnu Srbiju. Sadašnji katastar Kosova uspostavljen je na osnovu katastarske evidencije iz 1968. godine, kao i naknadnih upisa na osnovu posedovnih listova koje su građani vadili u Srbiji i onda donosili nazad na Kosovo i na osnovu toga vršili upis u katastar.

Očigledno je da ovako izgrađen katastar ima puno nedostataka koji onemogućavaju građane da ostvare svoja imovinska prava, te usled toga ne može se reći da pruža punu pravnu sigurnost za sve učesnike u pravnom prometu. Zbog značaja koji ovaj problem ima kako za građane koji žive na Kosovu tako i za raseljena lica, pitanje katastarskih evidencija bilo je predmet briselskih pregovora. Predstavnici Beograda i Prištine, uz posredovanje Evropske unije 2. septembra 2011. godine, postigli su sporazum o katastarskim evidencijama.

Kako se navodi u tački 1 sporazuma, strane se obavezuju da ulože zajedničke napore u pogledu uspostavljanja potpuno pouzdanog katastra na Kosovu radi zaštite prava lica sa legitimnim imovinskim zahtevima.

Tačkom 2 sporazuma predviđeno je formiranje stručne agencije (koju će odabrati EU nakon konsultacija sa obema stranama), a čija uloga će biti da utvrdi praznine u originalnoj katastarskoj evidenciji iz perioda pre 1999. godine. Pored toga, tačkom 2 je predviđeno i uspostavljanje tripartitne grupe za sprovođenje, koja će nadgledati rad stručne agencije. Ovu grupu će činiti katastarski stručnjaci obe strane i njom će predsedavati EU.

Skenirane kopije originalne katastarske evidencije iz perioda pre 1999. godine biće dostavljene Specijalnom predstavniku EU.

Stručna agencija, predviđena tačkom 2 sporazuma, upoređić sve kopije originalne katastarske evidencije privatne svojine (ovo će se odnositi na katastarsku evidenciju

privatne svojine, privatne komercijalne svojine i privatne crkvene svojine) iz perioda pre 1999. godine sa rekonstruisanim katastrom Kosova.

One slučajeve u kojima se na osnovu poređenja utvrdi da evidencije nisu istovetne, tripartitna grupa za sprovođenje će preneti na mehanizam za rešavanje sporova na Kosovu. Ovaj mehanizam doneće konačnu odluku o tome koji je katastarski zapis tačan.

Prvi stepen mehanizma za rešavanje sporova predstavljaće Komisija sastavljena od međunarodnih i stručnjaka za katastar i imovinu sa Kosova. Većinu stručnjaka imenovaće Specijalni predstavnik EU, uzimajući u obzir interese svih zainteresovanih zajednica.

Drugostepeno telo koje će delovati po žalbama biće Vrhovni sud Kosova. Odluke Vrhovnog suda Kosova donosiće sudsko veće u kome će međunarodne sudijske imati većinu, a one će biti konačne, izvršne i neće moći da budu osporavane.

Katastarska agencija Kosova sprovodiće konačne odluke ovog mehanizma za rešavanje sporova tako što će unositi neophodne promene u kosovski katastar.⁵⁰

4.a) Dešavanja 2011-2016.

Potpisivanjem Sporazuma o katastru Beograd je preuzeo obavezu da digitalizuje katastarsku dokumentaciju koja je 1999. godine izmeštena sa Kosova i da je preda Specijalnom predstavniku EU.

Nakon potpisivanja sporazuma Vlada RS je donela uredbu kojom se omogućuje sporazum i propisuje način obrade katastarskih podataka za Kosovo.

Dve i po godine nakon stupanja na snagu ove uredbe, odlučujući po zahtevu za ocenu ustavnosti, Ustavni sud Srbije je 30.01.2014. godine, utvrdio da Uredba o posebnom načinu obrade podataka sadržanih u katastru zemljišta za Autonomnu pokrajinu Kosovo i Metohija („Službeni glasnik RS“ broj 94/11), nije u saglasnosti sa Ustavom i zakonom. Sud je odbacio zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu navedene Uredbe ali i odložio objavljivanje ove Odluke u "Službenom glasniku Republike Srbije" za šest meseci od dana njenog donošenja.⁵¹

Iako je Ustavni sud ocenio uredbu kao neustavnu, digitalizacija katastarske evidencije je nastavljena. Ovaj proces je trajao gotovo 5 godina. Jedan od razloga je i taj što Beograd nije imao tehničkih mogućnosti da izvrši digitalizaciju. U skladu sa Sporazumom,

⁵⁰ Sporazum o katastru, dostupno na: <http://www.kim.gov.rs/p07.php>

⁵¹ Saopštenje sa 3. sednice Ustavnog suda, održane 30. januara 2014. godine, dostupno na: <http://www.ustavni.sud.rs/page/view/sr-Latn-CS/80-101949/saopstenje-sa-3-sednice-ustavnog-suda-odrzane-30-januara-2014-godine-kojom-je-predsedavao-dr-dragisa-b-slijepcevic-predsednik-ustavnog-suda>

Evropska unija je preko svoje Delegacije u Beogradu alocirala sredstva za realizaciju projekta "Razmena katastarskih podataka između Beograda i Prištine" od strane Republičkog geodetskog zavoda (RGZ). Ugovor o donaciji između delegacije EU u Beogradu i RGZ potpisan je avgusta 2013. godine. Primopredaja prvog paketa digitalizovanih koji izvršena je Visokom predstavniku EU u Prištini 24. januara 2014. godine.⁵²

Beograd je marta 2016. ispunio svoje obaveze koje se tiču digitalizacije katastarske evidencije.⁵³

Priština je preuzela obavezu da obezbedi zakonodavni i pravni okvir neophodan za sprovođenje postupka upoređivanja katastarskih knjiga koje vodi Geodetski zavod Srbije i onih koje su uspostavljene na Kosovu nakon dolaska Misije Ujedinjenih nacija (UNMIK-a).

Nesprovođenje ovog sporazuma pripisano je pre svega nemogućnosti izglasavanja Zakona o agenciji za upoređivanje i verifikaciju imovine.⁵⁴

Gotovo 5 godina nakon potpisivanja sporazuma, 9. juna 2016. izglasan je Zakon o kosovskoj agenciji za upoređivanje i verifikaciju imovine. Stav je Prištine da je ovim ispunila svoje obaveze proistekle iz sporazuma, međutim Beograd zastupa drugačije stanovište.

Nakon donošenja Zakona Srpska lista se oglasila ističući da prilikom usvajanja Zakona nije ispoštovana procedura predviđena članom 81. Ustava Kosova koji se tiče prava srpske zajednice. Poslanički klub Srpske liste je zahtevao od Ustavnog suda da Zakon o agenciji za upoređivanje i verifikaciju imovine, koji je usvojen 9. juna, proglasi neustavnim i stavi ga van snage. Pored toga traženo je da se donese hitna privremena mera koja će zaustaviti sprovođenje ovog zakona do konačnog izjašnjavanja Ustavnog suda. Srpska lista je navela da je ovaj zakon od vitalnog interesa za srpsku zajednicu te da se isti mora usvojiti većinom glasova prisutnih poslanika Skupštine i većinom glasova poslanika koji zauzimaju rezervisana mesta za predstavnike manjinskih zajednica.⁵⁵

17. juna, 2016. 11 poslanika podnose Ustavnom sudu Kosova zahtev da odluči o ustavnosti ovog zakona, navodeći da je reč o vitalnom zakonu za srpsku zajednicu na

⁵² Kancelarija za KiM, Izveštaj o napretku u dijalogu Beograda i Prištine, april, 2015. dostupno na:

<http://www.kim.gov.rs/doc/Finalni%20Izvestaj%20KiM%20april%202015%20srp.pdf>

⁵³ Kancelarija za KiM, Izveštaj o napretku u dijalogu Beograda i Prištine, april – oktobar 2016. dostupno na:

<http://www.kim.gov.rs/doc/1.1%20Izvestaj%20april-oktobar%202016%2018102016%20sr%20cir.pdf>

⁵⁴ Kosovo Government, Ministry for dialogue, Brussels Agreements Implementation State of Play, january-june 2016.

<http://www.kryeministri->

ks.net/repository/docs/Kosovo_Report_on_State_of_Play_in_the_Brussels_Dialogue_15_June_2016-signed.pdf

⁵⁵ Radio KIM "Srpska lista traži povlačenje Zakona o Agenciji za verifikaciju imovine" 17. 06. 2016. dostupno na:

[http://www.radiokim.net/vesti/saopstenja/srpska-lista-trazi-povlacenje-zakona-o-agenciji-za-verifikaciju-imovine.html](http://www.radiokim.net/vesti/saopštenja/srpska-lista-trazi-povlacenje-zakona-o-agenciji-za-verifikaciju-imovine.html)

Kosovu te da je isti trebao da bude izglasan dvostrukom većinom, što nije bio slučaj, što predstavlja povredu člana 81. Ustava Kosova.

Ustavni sud Kosova 25. oktobra 2016. je doneo odluku da je njihov zahtev neosnovan, te da u ovom slučaju nije prekršen Ustav Kosova, i da zakon ostaje na snazi. Tumačeći čl.81 Ustava Kosova Ustavni sud je našao da Zakon o agenciji za upoređivanje i verifikaciju imovine nije zakon od vitalnog značaja za srpsku zajednicu, te da je za njegovo izglasavanje bila dovoljna i prosta većina.

Beograd smatra da je Priština postupila suprotno Tehničkom sporazumu i odbija da prosledi skeniranu katastarsku dokumentaciju Specijalnom predstavniku EU dok se ne pronade obostrano prihvatljivo rešenje.⁵⁶ S druge strane Priština smatra da je svoje obaveze ispunila i da će "proces implementacije otpočeti uskoro"⁵⁷

Očigledno je da dok Beograd ne preda katastarsku dokumentaciju, Agencija neće moći da otpočne sa radom, te da će rešenje ovog problema ponovo biti predmet rasprava u Briselu.

5.Sporazum o registarskim tablicama

Poslednji aranžman sporazuma o slobodi kretanja potpisan je 14. septembra 2016. godine. U saopštenju Evropske Komisije o ovom delu sporazuma stoji "Da bi se olakšalo slobodno kretanje ljudi i robe, strane su se saglasile da takozvane „probne“ registarske tablice više ne budu zahtevane počev od 15. novembra 2016. godine za putovanja sa jedne na drugu stranu. Obe strane su se saglasile da se na relevantne delove registarskih tablica stave nalepnice, dok tablice koje koriste stanovnici Kosova neće biti podvrgnute tom propisu.

Strane su se dogovorile da registracija svih vozila sa registarskim tablicama koje izdaju kosovske vlasti počne 15. januara 2017. godine i da traje 12 meseci, posle čega će to pitanje biti ponovo biti razmotreno u okviru dijaloga.Kosovo će produžiti važnost

⁵⁶ 4. Kancelarija za KiM, Izveštaj o napretku u dijalogu Beograda i Prištine, april – oktobar 2016. dostupno na: <http://www.kim.gov.rs/doc/1.1%20Izvestaj%20april-oktobar%202016%2018102016%20sr%20cir.pdf>

⁵⁷ Kosovo Government, Ministry for dialogue, Brussels Agreements Implementation State of Play, June- November 2016. http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/Kosovo_Report_on_State_of_Play_in_implementation_of_the_Brussels_Agreements_25_November_2016.pdf

registarskih tablica sa oznakom KS za pet godina, posle čega će to pitanje biti ponovo razmotreno u sklopu dijaloga”⁵⁸

5.a) KS i RKS tablice

Obaveza koje su pripisane kosovskoj strani je da produženje roka trajanja tablica obeleženih sa KS i harmonizacija dokumentacije. Sporazumski je trajanje ovog roka sledećih 5 godina kada će se opet diskutovati o produženju trajanja ovih tablica uz posredovanje Brisela. Ovo je učinjeno i pre 5 godina, međutim, srpska zajednica ne vidi ovo kao rešenje, s obzirom da su poslednjih dana učestali slučajevi gde je građanima čija su vozila donedavno bila registrovana KS tablicama onemogućeno da tu registraciju produže, već im je naloženo da vozilo preregistruju na RKS tablice.

Ono što ceo proces čini još komplikovanijim je to što je Kancelarija za registraciju vozila i izdavanje vozačkih dozvola donela uredbu o stopiranju izdavanja i produženja registracije za KS tablice. Po saznanjima RTK2, ova odluka doneta je od strane direktorke Kancelarije za registraciju vozila i izdavanje vozačkih dozvola, Sabahate Moremi. Ova uredba se kosi sa poslednjim potpisanim aranžmanom sporazuma o slobodi kretanja.⁵⁹

KS tablice su neutralne tablice bez statusnih obeležja te stanovnici Kosova srpske nacionalnosti pristaju da registruju svoja vozila na ove tablice i prođu kroz neophodni proces propisan kosovskim zakonima. Po sporazumu iz 2011. Godine, trebalo je sprečiti korišćenje probnih tablica za vozače koji ulaze na teritoriju Centralne Srbije sa Kosova i skidanje srpskih tablica prilikom ulaska na teritoriju Kosova. Umesto toga 15. Novembra je trebalo da sporazum stupi na snagu i statusni simboli na srpskim i kosovskim tablicama budu prelepljeni trakama. Ovaj režim prilepljivanja statusnih simbola neće važiti za sever Kosova, niti za tablice sa statusno neutralnim KM oznakama.⁶⁰

Od 2011. Godine je moguće putovati sa KS tablicama po centralnoj Srbiji, uz potvrdu o ulasku i izlasku, dok su se tablice RKS menjale probnim tablicama. Od 12. Avgusta 2015. Godine sva vozila sa registarskim oznakama gradova centralne Srbije mogu na Kosovo da uđu uz posedovanje važeće polise osiguranja. Za vozila sa Kosova, sa tablicama "KS" potrebno je da poseduju dodatnu TPL plus polisu osiguranja da bi ušla u centralnu Srbiju. Za vozila sa tablicama RKS, pored TPL plus polise, potrebne su i probne tablice i plaćanje

⁵⁸ Politika, 14.09.2016. Produženo važenje statusno neutralnih KS tablica, [videti na http://www.politika.rs/sr/clanak/363566/Brisel-Produzeno-vazenje-statusno-neutralnih-KS-tablica](http://www.politika.rs/sr/clanak/363566/Brisel-Produzeno-vazenje-statusno-neutralnih-KS-tablica)

⁵⁹ <http://www.rtklive.com/rtk2/?id=2&r=8600>

⁶⁰ <http://www.politika.rs/sr/clanak/363566/Brisel-Produzeno-vazenje-statusno-neutralnih-KS-tablica>

dnevnog osiguranja.⁶¹ Cena TPL plus polise je TPL plus osiguranje košta 40 evra na godišnjem nivou za putnička vozila. Prilikom ulaska na teritoriju Srbije, vlasnici vozila sa RKS tablicama plaćaju i dnevnu polisu osiguranja u iznosu od 547 din uz određene takse u visini od 1336 dinara u koje su uračunate i probne tablice.⁶²

Finansijski motiv je još jedan od razloga, mada ne primarni, zbog kojih srpska zajednica na Kosovu registruje svoja vozila na KS tablice. S obzirom da su česte posete Srbiji, to bi sa RSK tablicama zahtevalo dodatna finansijska sredstva na dnevnoj bazi, a i sam proces registracije je za 30e skuplji. Pored finansiranja tehnickog pregleda, osiguranja vozila, registracije, ovo dodato opterećuje budžet vozača.

Po poslednjem potpisanom sporazumu, preregistracija i na KS i na RKS tablice bi trebala biti besplatna, međutim, trenutno ni ova odluka nije na snazi. Ono što i dalje ostaje nejasno je sudbina srpskih tablica gradova na Kosovu.

5.b) Stikeri

Poslednji potpisan sporazum u Briselu o slobodi kretanja i tablicama predviđa da se relevantni delovi određenih registarskih tablica prekriju sa dve bele nalepnice. Primena ovih, takozvanih stikera, je trebalo da, po sporazumu, počne 15. Novembra. Međutim, primena je odložena dok se ne ispune tehnički detalji. Ministarstvo Unutrašnjih Poslova Kosova je 15. Novembra obavestilo izdalo saopštenje da su se tehnički timovi Beograda i Prištine usaglasili da se implementacija sporazuma o slobodi kretanj Ministarka bez portfelja, zadužena za dijalog sa Beogradom, Edita Tahiri izjavila je da je razlog znog koga nije počela primjena sporazuma o registarskim tablicama, kratko vrijeme za završetak administrativnih procedura za izradu stikera.⁶³

Iako je od novembra do pisanja ovog izveštaja prošlo preko 5 meseci, sporazum i dalje nije stupio na snagu, a pravi razlog nije poznat.

⁶¹

<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Politika/2030460/Pacoli%3A+U+pono%C4%87+zamrzavanje+sporazum+a+o+osiguranju.html> 07.09. 2015

⁶² <http://www.rtklive.com/rtk2/?id=2&r=2773>

⁶³ <http://www.info-ks.net/vijesti/kosovo/71691/primjena-sporazuma-o-registarskim-tablicama-odložena>

6. Dogovor o telekomunikacijama

Posle proglašenja nezavisnosti Kosova 2008. Godine, prištinske vlasti su smatrale da treba Srbiju isterati sa prostora Kosova, a jedan od načina bilo je i gašenje signala srpskim operaterima na Kosovu. Da bi ukinuli signal srpskim operaterima na Kosovu, specijalne jedinice policije, tzv. ROSU i predstavnici Regulatorne telekomunikacione agencije Kosova su u aprilu 2010. godine počeli sa isključivanjem predajnika mobilnih operatera Srbije. Za dva dana uništeno je oko 40 baznih stanica i bez signala je ostalo oko 200.000 ljudi koji su koristili mobilne kartice sa brojevima 063, 064 i druge, kao i fiksne telefone sa srpskim pozivnim brojevima.⁶⁴ Ipak, pokušaj da se na severu Kosova unište predajnici je propao, pošto je došlo do sukoba ROSU i građana.⁶⁵ Sa druge strane, Srbi koji žive južno od Ibra bili su primorani da koriste kosovske mobilne kartice IPKO ili VALA, a da prilikom odlaska u centralnu Srbiju aktiviraju svoje MTS, TELENOR ili VIP kartice.

6.a) Dogovor iz 2013. i 2015. godine

U međuvremenu, Beograd i Priština su pokrenuli pregovore o struji i telekomunikacijama 2013. godine, a takav dogovor su postigli premijeri Ivica Dačić i Hašim Tači. Ni jedan ni drugi predsednik Vlada nisu želeli da govore o sporazumu, ali je Ivica Dačić rekao da će sistem telekomunikacija na Kosovu i Metohiji, kada je o Srbima reč, funkcionisati nesmetano“, da će Međunarodna telekomunikaciona unija Kosovu na korišćenje dodeliti trocifreni pozivni broj, ali i da će proći „dugi niz godina dok to ne bude primenjeno u praksi“.⁶⁶

Dve godine kasnije, u junu 2015. Godine vođeni su maratonski pregovori oko telekomunikacija, ali dogovor nije postignut. Ključna pitanja su kako će biti korišćen i ko će dodeliti pozivni broj, ko će biti vlasnik pozivnog broja ako bude dodeljen, kako će nova kompanija funkcionisati, hoće li u punoj meri biti licencirana i kako će izgledati tarife“, rekao je Đurić Tanjugu, u pauzi tehničkih razgovora u Briselu.⁶⁷ Nastavak pregovora doneo je poboljšanje, te je 25. avgusta 2015. postignut dogovor, gde je naglašeno da će Srbija imati svoju telekomunikacionu kompaniju na Kosovu, kao i da će tarife ostati iste, tj. neće biti tretirane kao roving pozivi.⁶⁸

⁶⁴ <http://www.politika.rs/sr/clanak/132444/Centralno-Kosovo-bez-srpske-mobilne-mreze>

⁶⁵ <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/politika/770824/srbi-na-kosovu-ponovo-bez-telefona.html>

⁶⁶ <http://www.dw.com/sr/postignut-dogovor-beograda-i-pri%C5%A1tine/a-17074823?maca=ser-rss-ser-pol-3302-rdf>

⁶⁷ <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/politika/aktuelno.289.html:553205-Bez-dogovora-Beograda-i-Pristine-o-telekomunikacijama>

⁶⁸ <http://www.nezavisne.com/novosti/ex-yu/Beograd-i-Pristina-postigli-dogovor-o-telekomunikacijama/322252>

6.b) Dogovor o telekomunikacijama iz 2016. godine

Pregovori su počeli u junu 2016. Godine, ali su bili u zastoju u toku jula i avgusta, kada je isurela“ informacija da će Kosovo dobiti pozivni broj +383, koji će za njega tražiti Austrija. Najtvrdi orah u pregovorima bio je srpski telekom operater na Kosovu, a i o tome je dogovor postignut, jer će srpski operater imati takođe deo kosovskog tržišta, tako da se neće morati birati kod 383, ako se sa Kosova zove Srbija. Priština je na kraju popustila i prihvatila kompromis da na Kosovu operiše i srpski telekom operater. Verovatno će ovo biti najvažnije za kosovske Srbe, da ne moraju kada zovu Srbiju da plaćaju međunarodnu tarifu nego će to biti lokalni pozivi.⁶⁹

Pregovori su se odužili i konačan dogovor postignut je 13. novembra 2016. godine. Prema njemu, imovina Telekomu prenosi se na "MTS d.o.o", ćerku firmu Telekomu na Kosovu i Metohiji. Sporazum osigurava i trocifreni pozivni broj za geografsku oblast Kosova koji će zatražiti Srbija, dok će pozivi između mesta u centralnoj Srbiji i onih na KiM biti tretirani kao međugradski.⁷⁰

Marko Đurić je izjavio da je Srbiji dodeljen još jedan telefonski broj za određenu geografsku oblast, u skladu sa Rezolucijom 1244, i da će ovim profitirati građani, jer će sad moći da pozivaju Prištinu i Kosovsku Mitrovicu bez dodatnog tarifiranja i da Priština više neće moći da vrši pravno nasilje nad imovinom Telekomu Srbije, te da ona funkcioniše i u prištinskom sistemu kao legalna.⁷¹ Nasuprot izjavama direktora Kancelarije za KiM, kosovska ministarka za dijalog Edita Tahiri se samo oglasila da bi rekla da je sporazum postignut i da je on dobra vest za građane Kosova, i da će Kosovu broj 383 dodeliti ITU (Međunarodna Unija za telekomunikacije).⁷²

Osim što će Telekom Srbija ponovo imati signalna teritoriji Kosova, naglašeno je, iako se Priština prethodno tome protivila, da će stanovnici srpskih sredina moći da koriste i usluge 3G i 4G tehnologije. Đurić je izjavio i da će MTS mreža posle mnogo godina konačno biti operativna na celoj teritoriji Srbije.⁷³

"Srbija kao titular traži broj i raspolaže brojem i on biva zaveden kao Kosovo * (zvezdica) - Rezolucija 1244 SBUN", naveo je Đurić.⁷⁴ Takođe, naglašeno je da za poziv na Kosovo iz centralne Srbije neće morati da se okreće pozivni broj +383 već je dovoljno samo 063, 064 ili drugo, a najbitnije je da se on ne dodeljuje državi, već geografskoj oblasti, kako je rekao Marko Đurić.⁷⁵

Sa druge strane, Edita Tahiri tvrdi da Kosovo ovim dogovorom, kao i drugima, zaokružuje svoju državnost. Sa telefonskim kodom, Kosovo je dobilo državni identitet u oblasti

⁶⁹ <http://www.blic.rs/vesti/politika/pozivni-broj-za-kosovo-383/49bfne>

⁷⁰ <http://rs.n1info.com/a207770/Vesti/Vesti/Postignut-sporazum-o-telekomunikacijama.html>

⁷¹ <http://www.rts.rs/page/stories/ci/story/1/politika/2524855/postignut-sporazum-sa-pristinom-o-telekomunikacijama.html>

⁷² <http://rs.n1info.com/a207770/Vesti/Vesti/Postignut-sporazum-o-telekomunikacijama.html>

⁷³ <http://www.kim.gov.rs/lat/v1734.php>

⁷⁴ <http://www.kim.gov.rs/lat/v1730.php>

⁷⁵ <http://www.kim.gov.rs/lat/v1724.php>

telekomunikacija. Kosovo je dobilo međunarodno priznanje u oblasti telekomunikacija, istakla je Tahiri.⁷⁶

Što se tiče mreže MTS, ona je proradila na južnom Kosovu 6. januara 2017. godine, a malo kasnije i u centralnom Kosovu.⁷⁷

U toku februara proradio je pozivni broj za Kosovo +383⁷⁸ a od 1.maja su ugašeni srpski TELENOR i VIP operateri, a korisnici njihovih kartica će moći da se prebace na MTS pritom ne promeniivši broj.⁷⁹ U maju je otvorena i ćerka firma MTTS D.O.O u Severnoj Mitrovici, a korisnici MTS kartica će do 15.juna morati da zamene stare kartice za nove, čiji će se računi obračunavati u evrima. Kako će to biti učinjeno, ostaje da se vidi, pošto na severu Kosova postoji samo jedna poslovnica MTS-a a broj kartica koji se treba zameniti je preko 30.000.⁸⁰

⁷⁶ http://www.danas.rs/politika.56.html?news_id=334592&title=Kosovu+dodeljen+pozivni+broj+%2B383

⁷⁷ http://kossev.info/strana/arhiva/badnji_dan_posle_6_godina_signal_mts_sa_sar_planine/10843

⁷⁸ <http://www.alo.rs/proradio-pozivni-za-kosovo/93895>

⁷⁹ <http://rs.n1info.com/a244576/Vesti/Vesti/Od-1.-maja-MTS-jedini-operator-na-Kosovu.html>

⁸⁰ http://kossev.info/strana/arhiva/mts_migracija_segmentiranost_kim_a/11897

